

УКРАЇНА

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 04.08.2014

м.Івано-Франківськ

№ 474

Про затвердження Методичних рекомендацій з питань захисту персональних даних

Відповідно до законів України «Про місцеві державні адміністрації», «Про захист персональних даних», «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту персональних даних»:

1. Затвердити Методичні рекомендації з питань захисту персональних даних (додаються).

2. Департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю обласної державної адміністрації (І. Дебенко) оприлюднити у засобах масової інформації Методичні рекомендації з питань захисту персональних даних для застосування в практичній діяльності структурними підрозділами облдержадміністрації, районними державними адміністраціями, виконавчими комітетами місцевих рад, підприємствами, установами, організаціями різних форм власності.

3. Контроль за виконанням розпорядження покласти на першого заступника голови обласної державної адміністрації В. Семка.

**Голова обласної
державної адміністрації**

Андрій Троценко

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядження облдержадміністрації
від 04.08.2014 № 474

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з питань захисту персональних даних

Методичні рекомендації з питань захисту персональних даних розроблені на підставі Конституції України, законів України «Про захист персональних даних», «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про освіту», Кримінального кодексу України, Цивільного кодексу України, рішень Конституційного Суду України, актів Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, інших правових актів, в тому числі міжнародних, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Ці Методичні рекомендації поширюються на усіх суб'єктів відносин, пов'язаних із персональними даними.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. 1. Поняття персональних даних та їх класифікація

Згідно з статтею 2 Закону України «Про захист персональних даних» персональними даними є відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

Відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012 персональні дані про особу – це будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а саме: національність, освіта, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, матеріальний стан, адреса, дата і місце народження, місце проживання та перебування тощо, дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї, а також відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються у побутовому, інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування.

Стаття 2 Конвенції «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» від 28.01.1981 р., ратифікована Верховною Радою України 06.07.2010 р. визначає персональні дані як будь-яку інформацію, яка стосується конкретно визначеної особи або особи, що може бути конкретно визначена.

У статті 11 Закону України «Про інформацію» зазначено, що інформація про фізичну особу (персональні дані) – відомості чи сукупність

відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

1.2. Поняття конфіденційної інформації про особу

Згідно із Рішення Конституційного Суду України від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012 інформація про персональні дані особи та членів її сім'ї є конфіденційною і може бути поширена тільки за їх згодою, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Лише фізична особа, якої стосується конфіденційна інформація, відповідно до конституційного та законодавчого регулювання права особи на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації має право вільно, на власний розсуд визначати порядок ознайомлення з нею інших осіб, держави та органів місцевого самоврядування, а також право на збереження її у таємниці.

Даючи офіційне тлумачення положень частин 1, 2 статті 32 Конституції України у системному зв'язку з її частиною 2 статті 34, Конституційний Суд України у своєму рішенні від 20.01.2012 р. № 2-рп/2012 дійшов висновку, що збирання, зберігання, використання та поширення державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами конфіденційної інформації про особу без її згоди є втручанням в її особисте та сімейне життя, яке допускається винятково у визначених законом випадках і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

1.3. Згода суб'єкта персональних даних та її оформлення

Законодавство як одну з основних підстав обробки персональних даних особи визначає її згоду.

У статті 32 Конституція України встановлено, що не допускається збір, зберігання, використання та розповсюдження конфіденційної інформації про особистість без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічних благ та прав людини.

Таким чином, право збирати вказані дані має бути передбачено на рівні закону, а не будь-якого іншого правового акту. Тобто повинна існувати конкретна норма права, яка закріплює повноваження посадової особи або державного органу чи інших осіб на збір персональних даних. Крім того, ці відомості мають збиратися лише в інтересах національної безпеки, економічних благ, прав людини.

Поняття згоди суб'єкта персональних даних визначене у статті 2 Закону України «Про захист персональних даних». Це добровільне волевиявлення фізичної особи (за умови її поінформованості) щодо надання дозволу на обробку її персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлене у письмовій формі або у формі, що дає змогу зробити висновок про надання згоди.

Згідно з Роз'ясненням до Типового порядку обробки персональних даних затвердженого наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 08.01.2014 р. № 1/02-14, для того, щоб зробити свідомий вибір – давати чи не давати згоду на обробку персональних даних – особа до надання згоди повинна мати відповіді на такі питання: хто оброблятиме її персональні дані (назва володільця персональних даних, його адреса, контактні телефони, тощо), з якою метою оброблятимуться персональні дані (мета має бути сформульована чітко та зрозуміло), які персональні дані будуть оброблятися (конкретний вичерпний перелік персональних даних особи, який планується обробляти), які дії з персональними даними передбачатиме їх обробка (збір, зберігання, передача, оприлюднення, знеособлення тощо), хто є розпорядником персональних даних, які права і повноваження розпорядника щодо обробки персональних даних?, кому можуть бути передані персональні дані, з якою метою, на яких підставах, скільки часу персональні дані будуть зберігатися у володільця, на яких умовах особа може відкликати згоду на обробку персональних даних та які наслідки такої дії, інші права, визначені статтею 8 Закону «Про захист персональних даних».

Пункт 11 частини 2 статті 8 Закону України «Про захист персональних даних» гарантує суб'єкту персональних даних право відкликати згоду на обробку персональних даних.

У пункті 2.15 Типового порядку обробки персональних даних, затвердженого наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 08.01.2014 р. № 1/02-14 (далі - Типовий порядок) зазначено, що суб'єкт персональних даних має право відкликати згоду на обробку персональних даних без зазначення мотивів, у разі якщо єдиною підставою для обробки є згода суб'єкта персональних даних. З моменту відкликання згоди володільць зобов'язаний припинити обробку персональних даних.

Згідно з пунктом 2.8. Типового порядку згода суб'єкта на обробку його персональних даних має бути добровільною та інформованою.

У пункті 6 Роз'яснення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини до Типового порядку містить положення про те, що особа, яка є суб'єктом персональних даних, лише сама може змінити свої персональні дані. Зокрема, лише сама особа може ініціювати процес зміни імені, прізвища, адреси проживання тощо. Жоден володільць чи розпорядник персональних даних не може впливати на персональні дані особи чи змінювати їх на власний розсуд.

Відповідно до пункту 14 Роз'яснення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини до Типового порядку неприпустимим є отримання згоди особи на обробку непропорційно великої кількості її персональних даних.

Тому, навіть якщо особа надала згоду на обробку персональних даних, частина з яких по своїй суті не потрібна для досягнення поставленої мети обробки, така обробка розглядатиметься як непропорційна та становитиме порушення законодавства про захист персональних даних.

Відмова суб'єкта персональних даних від обов'язкового письмового підтвердження ним згоди на обробку його персональних даних не може бути підставою для звуження змісту та обсягу його прав і свобод (пор. стаття 22 Конституція України). Зокрема йдеться про всі види соціальної, медичної чи іншої допомоги, пенсій, освітніх послуг, видачі студентських, учнівських квитків, документів про освіту тощо. Все це гарантовано Конституцією України, яка має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Не можна обумовлювати реалізацію законодавчо встановлених прав наданням особою згоди на обробку її персональних даних.

1.4. Права суб'єкта персональних даних

У статті 8 Закону України «Про захист персональних даних» зазначено, що особисті немайнові права на персональні дані, які має кожна фізична особа, є невід'ємними і непорушними.

Суб'єкт персональних даних має право:

1) знати про джерела збирання, місцезнаходження своїх персональних даних, мету їх обробки, місцезнаходження або місце проживання (перебування) володільця чи розпорядника персональних даних або дати відповідне доручення щодо отримання цієї інформації уповноваженим ним особам, крім випадків, встановлених законом;

2) отримувати інформацію про умови надання доступу до персональних даних, зокрема інформацію про третіх осіб, яким передаються його персональні дані;

3) на доступ до своїх персональних даних;

4) отримувати не пізніше як за тридцять календарних днів з дня надходження запиту, крім випадків, передбачених законом, відповідь про те, чи обробляються його персональні дані, а також отримувати зміст таких персональних даних;

5) пред'являти вмотивовану вимогу володільцю персональних даних із запереченням проти обробки своїх персональних даних;

6) пред'являти вмотивовану вимогу щодо зміни або знищення своїх персональних даних будь-яким володільцем та розпорядником персональних даних, якщо ці дані обробляються незаконно чи є недостовірними;

7) на захист своїх персональних даних від незаконної обробки та випадкової втрати, знищення, пошкодження у зв'язку з умисним приховуванням, ненаданням чи несвоєчасним їх наданням, а також на захист від надання відомостей, що є недостовірними чи ганьблять честь, гідність та ділову репутацію фізичної особи;

8) звертатися із скаргами на обробку своїх персональних даних до Уповноваженого, або до суду;

9) застосовувати засоби правового захисту в разі порушення законодавства про захист персональних даних;

- 10) вносити застереження стосовно обмеження права на обробку своїх персональних даних під час надання згоди;
- 11) відкликати згоду на обробку персональних даних;
- 12) знати механізм автоматичної обробки персональних даних;
- 13) на захист від автоматизованого рішення, яке має для нього правові наслідки.

1.5. База персональних даних

Поняття «база персональних даних» визначене статтею 2 Закону України «Про захист персональних даних» відповідно до якої - це іменована сукупність упорядкованих персональних даних в електронній формі та/або у формі картотек персональних даних.

У пункті 2.10 Типового порядку зазначено, що персональні дані обробляються у формі, що допускає ідентифікацію фізичної особи, якої вони стосуються, у строк не більше, ніж це необхідно відповідно до мети їх обробки. В будь-якому разі вони обробляються у формі, що допускає ідентифікацію фізичної особи, якої вони стосуються, не довше, ніж це передбачено законодавством у сфері архівної справи та діловодства.

Персональні дані, які містяться в базі персональних даних відповідно до статті 15 Закону України «Про захист персональних даних» підлягають видаленню або знищенню у разі:

- 1) закінчення строку зберігання даних, визначеного згодою суб'єкта персональних даних на обробку цих даних або законом;
- 2) припинення правовідносин між суб'єктом персональних даних та володільцем чи розпорядником, якщо інше не передбачено законом;
- 3) видання відповідного припису Уповноваженого або визначених ним посадових осіб секретаріату Уповноваженого;
- 4) набрання законної сили рішенням суду щодо видалення або знищення персональних даних.

Персональні дані, зібрані з порушенням вимог Закону України «Про захист персональних даних» підлягають видаленню або знищенню у встановленому законодавством порядку.

1.6. Володільць та розпорядник бази персональних даних

Відповідно до статті 2 Закону України «Про захист персональних даних» володільць персональних даних – фізична або юридична особа, яка визначає мету обробки персональних даних, встановлює склад цих даних та процедури їх обробки, якщо інше не визначено законом.

Розпорядник персональних даних – фізична чи юридична особа, якій володільцем персональних даних або законом надано право обробляти ці дані від імені володільця.

Права володільців і розпорядників персональних даних обмежені статтею 19 Конституції України, де зазначено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти

лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно з Типовим порядком є ряд вимог до обробки персональних даних:

- процедури обробки, строк обробки та склад персональних даних повинні бути пропорційними меті обробки (пункт 2.3);
- мета обробки персональних даних повинна бути чіткою і законною (пункт 2.4);
- мета обробки персональних даних повинна бути визначена до початку їх збору (пункт 2.5);
- у разі зміни визначеної мети обробки персональних даних на нову мету, яка є несумісною з попередньою, для подальшої обробки даних володілець персональних даних, окрім випадків, визначених законодавством, повинен отримати згоду суб'єкта персональних даних на обробку його даних відповідно до нової мети (пункт 2.6);
- обробка персональних даних здійснюється володільцем персональних даних лише за згодою суб'єкта персональних даних, за винятком тих випадків, коли така згода не вимагається Законом (пункт 2.7).

Володілець, розпорядник, третя особа зобов'язані діяти в межах внесеного (на підставі статті 8 Закону України «Про захист персональних даних») суб'єктом персональних даних застереження стосовно обмеження права на обробку персональних даних під час надання згоди.

Крім цього, згідно з частиною 3 статті 10 Закону України «Про захист персональних даних» використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом.

1.7. Підстави для обробки персональних даних

Згідно зі статтею 11 Закону України «Про захист персональних даних» підставами виникнення права на використання персональних даних є:

- 1) згода суб'єкта персональних даних на обробку його персональних даних;
- 2) дозвіл на обробку персональних даних, наданий володільцю персональних даних відповідно до закону виключно для здійснення його повноважень;
- 3) укладення та виконання правочину, стороною якого є суб'єкт персональних даних або який укладено на користь суб'єкта персональних

даних чи для здійснення заходів, що передують укладенню правочину на вимогу суб'єкта персональних даних;

4) захист життєво важливих інтересів суб'єкта персональних даних;

5) необхідність виконання обов'язку володільця персональних даних, який передбачений законом;

б) необхідність захисту законних інтересів володільців персональних даних, третіх осіб, крім випадків, коли суб'єкт персональних даних вимагає припинити обробку його персональних даних та потреби захисту персональних даних переважають такий інтерес.

1.8. Застереження стосовно обмеження права на обробку персональних даних під час надання згоди та заперечення проти обробки персональних даних

В пункті 5 частини 2 статті 8 Закону України «Про захист персональних даних» зазначено, що суб'єкт персональних даних має право пред'являти вмотивовану вимогу володільцю персональних даних із запереченням проти обробки своїх персональних даних.

Відповідно до пункту 10 частини 2 статті 8 Закону України «Про захист персональних даних» суб'єкт персональних даних має право вносити застереження стосовно обмеження права на обробку своїх персональних даних під час надання згоди.

Згідно з частиною 1 статті 16 Закону України «Про захист персональних даних» порядок доступу до персональних даних третіх осіб визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю персональних даних на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону.

Примірного зразка застереження стосовно обмеження права на обробку персональних даних під час надання згоди чи обов'язкових умов такого застереження чинними законодавством не затверджено. Пропонуємо форму передбачену у додатку.

1.9. Доступ третіх осіб до персональних даних суб'єктів

Третя особа відповідно до статті 2 Закону України «Про захист персональних даних» це будь-яка особа, за винятком суб'єкта персональних даних, володільця чи розпорядника персональних даних та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, якій володільцем чи розпорядником персональних даних здійснюється передача персональних даних.

Стаття 16 Закону України «Про захист персональних даних» визначає основні умови доступу третіх осіб до персональних даних особи, а це - згода суб'єкта персональних даних, надана володільцю персональних даних на обробку цих даних, або вимога закону.

У запиті щодо доступу (далі – запит) до персональних даних володільцю персональних даних зазначаються:

1) прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання (місце перебування) і реквізити документа, що посвідчує фізичну особу, яка подає запит (для фізичної особи - заявника);

2) найменування, місцезнаходження юридичної особи, яка подає запит, посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка засвідчує запит; підтвердження того, що зміст запиту відповідає повноваженням юридичної особи (для юридичної особи - заявника);

3) прізвище, ім'я та по батькові, а також інші відомості, що дають змогу ідентифікувати фізичну особу, стосовно якої робиться запит;

4) відомості про базу персональних даних, стосовно якої подається запит, чи відомості про володільця чи розпорядника персональних даних;

5) перелік персональних даних, що запитуються;

б) мета та/або правові підстави для запиту.

Таким переліком умов законодавець унеможливив безпідставні, необґрунтовані чи незаконні запити третіх осіб до персональних даних.

Строк вивчення запиту на предмет його задоволення не може перевищувати десяти робочих днів з дня його надходження. Протягом цього строку володільць персональних даних доводить до відома особи, яка подає запит, що запит буде задоволено або відповідні персональні дані не підлягають наданню, із зазначенням підстави, визначеної у відповідному нормативно-правовому акті.

Запит задовольняється протягом тридцяти календарних днів з дня його надходження, якщо інше не передбачено законом.

Що ж стосується суб'єкта персональних даних, то він має право на одержання будь-яких відомостей про себе у будь-якого суб'єкта відносин, пов'язаних з персональними даними, за умови надання свого прізвища, імені та по батькові, місця проживання (місця перебування) і реквізитів документа, що посвідчує фізичну особу, яка подає запит (для фізичної особи – заявника), крім випадків, установлених законом.

Запит громадського об'єднання, благодійної організації щодо одержання персональних даних суб'єкта може бути задоволено лише після надання ним своєї згоди на таку передачу.

II. СПЕЦІАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1. Персональні дані суб'єкта у діяльності місцевих державних адміністрацій

Забезпечення законності і правопорядку, додержання прав і свобод громадян належить відповідно до статті 2 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» до основних завдань місцевих державних адміністрацій.

Інформація на запити щодо персональних даних адресована місцевій державній адміністрації, її структурному підрозділу від фізичної, юридичної особи, органу державної влади, місцевого самоврядування

може бути надана при наявності згоди суб'єкта на передачу його даних чи у передбаченому законом випадку.

У статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» зазначено, що інформацією з обмеженим доступом є: конфіденційна; таємна; службова.

Не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно.

При дотриманні вимог, передбачених частиною 2 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», зазначене положення не поширюється на випадки, коли оприлюднення або надання такої інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню злочину.

Не належать до інформації з обмеженим доступом відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленої за формою і в порядку, що встановлені Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», крім відомостей, зазначених в абзаці 2 частини 2 статті 12 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

2.2. Персональні дані суб'єкта у сфері соціального захисту

Стаття 46 Конституції України гарантує, що громадяни мають право на соціальний захист, який включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

У Роз'ясненні до Типового порядку зазначено, що не можна обумовлювати реалізацію законодавчо встановлених прав наданням особою згоди на обробку її персональних даних.

Таким чином, обробка персональних даних особи здійснюється на підставі гарантованого Конституцією України права людини. Не надання їй допомоги, пільг, пенсій, субсидій тощо через відмову від письмового підтвердження згоди на обробку її персональних даних суперечить Конституції та є недопустимим.

Згідно з наказом Міністерства соціальної політики України від 24.04.2014 р. № 245, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 14.05.2014 р. за № 499/25276 «Про внесення зміни до Заяви про призначення усіх видів соціальної допомоги, компенсацій, субсидій та пільг» внесено зміни до форми Заяви про призначення усіх видів соціальної допомоги, компенсацій, субсидій та пільг, затвердженої наказом Міністерства соціальної політики України від 22.02.2012 р. № 96, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 20.03.2012 р. за

№ 418/2073 та виключено речення про надання згоди «Я та члени моєї сім'ї даємо згоду на збір інформації та обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних», зазначених мною у заяві та наданих разом із нею документах, а також на збір інформації про сім'ю, доходи, власність та майно, що відповідно до закону необхідна для надання державної соціальної допомоги».

2.3. Персональні дані суб'єкта у сфері надання комунальних послуг

Відповідно до статті 48 Конституції України кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

Постанова Кабінету Міністрів України від 09.12.1999 р. № 2246 «Правила надання населенню послуг з газопостачання» (далі - Правила) регулює відносини між газопостачальними підприємствами, газорозподільними підприємствами та фізичними особами (населенням) - споживачами газу.

Згідно з пунктом 4 Правил послуги з газопостачання надаються споживачеві на підставі договору, що укладається між ним та газопостачальним підприємством відповідно до типового договору про надання населенню послуг з газопостачання, затвердженого у встановленому порядку.

Для укладення договору або внесення змін до нього споживач на вимогу газопостачального підприємства повинен пред'явити:

- документ, що посвідчує особу споживача,
- технічний паспорт на будівлю або домову книгу;
- документ, що підтверджує право власності на квартиру, приватний будинок або користування ними.

Згідно з пунктом 3 частини 1 статті 11 Закону України «Про захист персональних даних» підставою для обробки персональних даних є укладення правочину, стороною якого є суб'єкт персональних даних.

У цьому випадку, підставою для обробки персональних даних є укладення договору про надання послуг з газопостачання між споживачем та газопостачальним підприємством.

Типовий договір про надання населенню послуг з газопостачання не містить положень про необхідність надання згоди суб'єкта на обробку його персональних даних, як передумову надання цих послуг.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового договору про надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій» від 20.05.2009 р. № 529 не передбачає надання згоди суб'єкта на обробку персональних даних як підставу одержання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій (гаряче водопостачання, холодне водопостачання, водовідведення, теплопостачання, зливаю каналізація та ін).

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил користування електричною енергією для населення» від 26.07.1999 р.

№ 1357 також не передбачає надання згоди суб'єкта на обробку персональних даних.

2.4. Персональні дані суб'єкта у процесі реалізації права на освіту

Стаття 53 Конституції України, стаття 3 Закону України «Про освіту», стаття 6 Закону України «Про загальну середню освіту» передбачає для кожного право на освіту. Повна загальна освіта є обов'язковою.

Реалізація права особи на отримання освіти та отримання про це документа, студентського, учнівського квитка не залежить від волі (згоди) суб'єкта персональних даних на обробку його даних, оскільки обробка даних фізичної особи у процесі реалізації її права на освіту здійснюється на підставі дозволу, наданого володільцю бази персональних даних (школі, вищому навчальному закладу) відповідно до Конституції України та законів України.

Згода суб'єкта персональних даних є потрібна у випадках коли його дані передаються третім особам чи для іншої мети, аніж забезпечення права на освіту.

Вимога володільця і розпорядника про надання згоди на обробку персональних даних як передумова видачі документа про освіту є порушенням принципу добровільності згоди.

Згідно зі статтею 11 Закону України «Про захист персональних даних» однією з підстав для обробки персональних даних є необхідність виконання обов'язку володільця персональних даних, який передбачений законом.

Обробка, персональних даних фізичних осіб у процесі реалізації їх права на загальну середню освіту здійснюється у зв'язку із необхідністю виконання володільцем персональних даних обов'язку, який передбачений частиною 5 статті 34, статтею 38 Закону України «Про загальну середню освіту».

Укладення договору про надання освітніх послуг між навчальним закладом та студентом, учнем також є підставою для обробки вказаних у договорі персональних даних для надання освітніх послуг.

Таким чином, збір інформації та обробку персональних даних, необхідних для проходження процедур пов'язаних з вступом до навчального закладу, отримання документів про освіту та низки інших освітніх послуг на підставі закону або договору слід здійснювати не вимагаючи при цьому у відповідного суб'єкта персональних даних окремої письмової згоди.

2.5. Персональні дані суб'єкта у сфері охорони здоров'я

Згідно зі статтею 49 Конституції України та Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» кожна людина має природне невід'ємне і непорушне право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Суспільство і держава відповідальні

перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я і збереження генофонду народу України, забезпечують пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави тощо.

Обробка персональних даних пацієнтів закладами охорони здоров'я здійснюється на підставі статей 32, 49 Конституції України, пунктів 2, 5 частини 1 статті 11 Закону України «Про захист персональних даних», інших законодавчих актів.

Забороняється обумовлювати реалізацію законодавчо встановленого права на охорону здоров'я наданням особою згоди на обробку її персональних даних.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про захист персональних даних» забороняється обробка персональних даних що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних. Винятками є: необхідність обробки даних в цілях охорони здоров'я, встановлення медичного діагнозу, для забезпечення піклування чи лікування або надання медичних послуг за умови, що такі дані обробляються медичним працівником або іншою особою закладу охорони здоров'я, на якого покладено обов'язки щодо забезпечення захисту персональних даних та на якого поширюється законодавство про лікарську таємницю; необхідність захисту життєво важливих інтересів суб'єкта персональних даних або іншої особи у разі недієздатності або обмеження цивільної дієздатності суб'єкта персональних даних та ін.

В статті 6 Конвенції «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» передбачено, що персональні дані, що свідчать про расову приналежність, політичні, релігійні чи інші переконання, а також дані, що стосуються здоров'я або статевого життя, не можуть піддаватися автоматизованій обробці, якщо внутрішнє законодавство не забезпечує відповідних гарантій. Це правило також застосовується до персональних даних, що стосуються засудження в кримінальному порядку.

Задля забезпечення конфіденційності інформації та на підставі статті 39-1 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» пацієнт має право на дотримання таємниці про стан здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагнози, а також про відомості, одержані при медичному обстеженні.

2.6. Обробка персональних даних неповнолітніх осіб

Закон України «Про захист персональних даних» не виділяє окремо захист персональних даних неповнолітніх осіб. А тому при обробці персональних даних дітей діють ті ж гарантії, що і для повнолітніх. Проте інші нормативно-правові акти ставлять сферу захисту прав неповнолітніх під особливу охорону з боку держави.

Відповідно до Сімейного кодексу України батьки є законними представниками дитини, які мають право звертатися до суду, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських

організацій за захистом прав та інтересів дитини, а також непрацевдатних сина, дочки без спеціальних на те повноважень. А також мають переважне право перед іншими особами на особисте виховання дитини. (пор. статті 151, 154 Сімейного кодексу України).

Таким чином, обробка персональних даних неповнолітнього (в тому числі загальноосвітніми закладами) через анкетування, опитування, інтерв'ювання, участь в пілотних проектах тощо може бути здійснена з відома та згоди батьків чи їх законних представників.

Навчальний заклад (педагог, психолог) конфіденційну інформацію про неповнолітнього (наприклад, викладену у характеристиці) може надати третім особам (в т.ч. іншим володільцям, розпорядникам) лише за згоди на це батьків чи їх законних представників.

Здобуття дошкільної освіти не може ставитися у залежність від факту електронної реєстрації в базі дошкільних навчальних закладів.

Стаття 30 Конституції України гарантує принцип недоторканості житла, відповідно до якого примусове, тобто без вільної згоди особи, проникнення до житлового приміщення можливо лише за рішенням суду або у невідкладних випадках (рятування життя, майна, переслідування злочинця) у спеціально передбаченому порядку.

Відповідно до статті 21 Закону України «Про державну допомогу сім'ям із дітьми» органи, що призначають і здійснюють виплату державної допомоги сім'ям з дітьми, мають право у разі потреби перевіряти обґрунтованість видачі та достовірність відповідних документів, поданих для призначення допомоги.

Для прикладу, працівник може перевіряти достовірність поданих особою даних для отримання соціальної допомоги лише на підприємствах, в установах та організаціях, що видали їй документи, а право перевіряти саму фізичну особу, її помешкання та запитувати певні відомості у нього відсутні.

Згідно зі статтею 301 Цивільного кодексу України фізична особа має право на збереження у таємниці обставин свого особистого життя. Обставини особистого життя фізичної особи можуть бути розголошені іншими особами лише за умови, що вони містять ознаки правопорушення, що підтверджено рішенням суду, а також за її згодою.

В статті 302 Цивільного Кодексу України зазначено, що збирання, зберігання, використання і поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Відповідно до статті 12 Загальної декларації прав людини 1948 року ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, таємницю його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист законом від такого втручання або таких посягань.

Отже, без згоди особи, яка проживає у житловому приміщенні ніхто не може вимагати перевірки умов проживання у ньому і не може вимагати надання від такої особи будь-яких відомостей або інформації про неї та її неповнолітніх дітей.

Щодо оприлюднення та надання інформації про встановлення опіки над дітьми, надання статусу сироти дитині, то така інформація є конфіденційною і не може бути розголошена без згоди самої особи (її опікуна чи піклувальника), крім винятків, передбачених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Соціальним працівникам під час надання соціальних послуг разом з вказаними вище положеннями законодавства необхідно дотримуватися одного з основних принципів надання соціальних послуг визначеного у статті 3 Закону України «Про соціальні послуги» добровільності вибору отримання чи відмови від надання соціальних послуг.

ІІІ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ОСОБИ

Відповідно до статті 182 Кримінального кодексу України незаконне збирання, зберігання, використання, знищення, поширення конфіденційної інформації про особу або незаконна зміна такої інформації, крім випадків, передбачених іншими статтями цього Кодексу, - караються штрафом від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років.

Ті самі дії, вчинені повторно, або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам особи, - караються арештом на строк від трьох до шести місяців або обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк.

Примітка. Істотною шкодою у цій статті, якщо вона полягає у заподіянні матеріальних збитків, вважається така шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Згідно з статтею 28 Закону України «Про захист персональних даних» порушення законодавства про захист персональних даних тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

У статті 27 Закону України «Про інформацію» зазначено, що порушення законодавства України про інформацію тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законами України.

IV. НАДАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ОСОБИ НА ЗАПИТИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ, БЛАГОДІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Права правоохоронних органів на отримання інформації від органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських об'єднань, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, щодо надання персональних даних на запити їх визначені чинним законодавством України.

У статті 25 Закону України «Про Службу безпеки України» зазначено, що Службі безпеки України, її органам і співробітникам для виконання покладених на них обов'язків надається право:

- одержувати на письмовий запит керівника відповідного органу Служби безпеки України від міністерств, державних комітетів, інших відомств, підприємств, установ, організацій, військових частин, громадян та їх об'єднань дані і відомості, необхідні для забезпечення державної безпеки України, а також користуватись з цією метою службовою документацією і звітністю. Отримання від банків інформації, яка містить банківську таємницю, здійснюється у порядку та обсязі, встановлених Законом України «Про банки і банківську діяльність» та ін;

- входити у порядку, погодженому з адміністрацією підприємств, установ та організацій і командуванням військових частин, на їх територію і в службові приміщення.

Відповідно до статті 20 Закону України «Про прокуратуру» при здійсненні прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів прокурор має право:

- безперешкодно за посвідченням, що підтверджує займану посаду, входити у приміщення органів державної влади та органів місцевого самоврядування, військових частин, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності без особливих перепусток, де такі запроваджено, ін;

- витребувати від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, військових частин, державних підприємств, установ та організацій рішення, розпорядження, інструкції, накази та інші акти і документи, одержувати інформацію про стан законності і заходи щодо її забезпечення, мати доступ до відповідних інформаційних баз даних державних органів;

- вимагати від керівників та колегіальних органів проведення перевірок, ревізій діяльності підпорядкованих і підконтрольних підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, а також виділення спеціалістів для проведення перевірок, відомчих і позавідомчих експертиз;

- мати доступ до документів і матеріалів, необхідних для проведення перевірки, у тому числі за письмовою вимогою, і таких, що містять комерційну таємницю або інформацію з обмеженим доступом.

Письмово вимагати подання в прокуратуру у визначений ним розумний строк зазначених документів та матеріалів, видачі необхідних довідок, у тому числі щодо операцій і рахунків юридичних осіб та інших організацій, для вирішення питань, пов'язаних з перевіркою. Отримання від банків інформації, яка містить банківську таємницю, здійснюється у порядку та обсязі, встановлених Законом України «Про банки і банківську діяльність».

- отримувати від посадових та службових осіб і громадян усні або письмові пояснення, в тому числі шляхом виклику відповідної особи до органу прокуратури.

Одночасно, ця стаття містить застереження – дії, передбачені пунктами 3, 4 та 5 частини 1 цієї статті, можуть бути вчинені виключно під час проведення перевірки в порядку, передбаченому статтею 21 цього Закону.

Відповідно до частини 3 статті 21 цього ж Закону, для здійснення перевірки прокурор приймає постанову, в якій зазначає підстави, що свідчать про можливі порушення законності, та обґрунтовує необхідність вчинення дій, передбачених пунктами 3, 4 та 5 частини 1 статті 20 цього Закону. Не допускається проведення перевірки без надання копії зазначеної постанови представнику підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, підпорядкованості чи приналежності, фізичній особі - підприємцю.

Згідно із статтею 11 Закону України «Про міліцію» міліції для виконання покладених на неї обов'язків надається право одержувати безперешкодно і безплатно від підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та об'єднань громадян на письмовий запит відомості (в тому числі й ті, що становлять комерційну та банківську таємницю), необхідні у справах про злочини, що знаходяться у провадженні міліції. Отримання від банків інформації, яка містить банківську таємницю, здійснюється у порядку та обсязі, встановлених Законом України «Про банки і банківську діяльність» тощо.

Стаття 12 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» регламентує, що при здійсненні заходів боротьби з організованою злочинністю спеціальним підрозділам по боротьбі з організованою злочинністю органів внутрішніх справ і Служби безпеки України надаються повноваження:

- заводити оперативно-розшукові справи. Постанова про заведення справи затверджується начальником спеціального підрозділу;

- на письмову вимогу керівників відповідних спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю одержувати від банків, а також кредитних, митних, фінансових та інших установ, підприємств, організацій (незалежно від форм власності) інформацію і документи про операції, рахунки, вклади, внутрішні та зовнішні економічні угоди фізичних і юридичних осіб.

Отримання від банків інформації, яка містить банківську таємницю, здійснюється у порядку та обсязі, встановлених Законом України «Про банки і банківську діяльність», ін. Документи та інформація повинні бути подані негайно, а якщо це неможливо - не пізніше як протягом 10 діб;

- одержувати інформацію з автоматизованих інформаційних і довідкових систем та банків даних, створюваних Верховним Судом України, Генеральною прокуратурою України, Антимонопольним комітетом України, Фондом державного майна України, міністерствами, відомствами, іншими державними органами України;

- в разі одержання фактичних даних про організовану злочинну діяльність для їх перевірки витребувати та одержувати від державних органів, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій (незалежно від форм власності) інформацію і документи.

Витребовувані документи та інформація повинні бути подані негайно або не пізніше як протягом 10 діб.

У статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» зазначено, що оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених статтею 6 цього Закону підстав надається право ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій, вивчати їх, за рахунок коштів, що виділяються на утримання підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виготовляти копії з таких документів, на вимогу керівників підприємств, установ та організацій – виключно на території таких підприємств, установ та організацій, а з дозволу слідчого судді в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України витребувати документи та дані, що характеризують діяльність підприємств, установ, організацій, а також спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину, джерело та розміри їх доходів, із залишенням копій таких документів та опису вилучених документів особам, в яких вони витребувані, та забезпеченням їх збереження і повернення в установленому порядку. Вилучення оригіналів первинних фінансово-господарських документів забороняється, крім випадків, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України.

Відповідно до статті 16 Закону України «Про захист персональних даних» порядок доступу до персональних даних третіх осіб визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю персональних даних на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону.

Суб'єкт відносин, пов'язаних з персональними даними, подає запит щодо доступу до персональних даних володільцю персональних даних.

У запиті зазначаються: прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання (місце перебування) і реквізити документа, що посвідчує фізичну особу, яка подає запит (для фізичної особи - заявника); найменування, місцезнаходження юридичної особи, яка подає запит,

посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка засвідчує запит; підтвердження того, що зміст запиту відповідає повноваженням юридичної особи (для юридичної особи - заявника); прізвище, ім'я та по батькові, а також інші відомості, що дають змогу ідентифікувати фізичну особу, стосовно якої робиться запит; відомості про базу персональних даних, стосовно якої подається запит, чи відомості про володільця чи розпорядника персональних даних; перелік персональних даних, що запитуються; мета та/або правові підстави для запиту.

Якщо у запиті не зазначена мета та/або правова підстава, тощо виникає питання правомірності та обгрунтованості такого запиту.

Крім того, відповідно до цієї статті звернення скеровується до володільця персональних даних, а не наприклад, до розпорядника.

Запит громадського об'єднання, благодійної організації щодо одержання персональних даних суб'єкта може бути задоволено лише після надання ним своєї згоди на таку передачу.

**Начальник
юридичного відділу**

Ярослав Щепанський

Назва закладу, адреса
 ПІП особи, яка подає застереження

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ СТОСОВНО ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА ОБРОБКУ СВОЇХ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Відповідно до *статті 8 Закону України «Про захист персональних даних»* дозволяю використання моїх персональних даних виключно з метою

Джерелом інформації можуть бути лише добровільно подані мною персональні дані.

Одержання, обробку, зберігання і передачу моїх персональних даних третім особам чи для іншої мети згідно з частиною 1 статті 16 Закону України «Про захист персональних даних» та рішенням Конституційного Суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 забороняю.

В разі необхідності передачі моїх даних третім особам мене слід *письмово повідомити про це та одержати мою письмову згоду*.

Якщо мої дані вже були передані третім особам до дачі цієї згоди, мене про це слід повідомити. І обов'язково отримати мою письмову згоду чи заборону на обробку, передачу даних, що вже була здійснена.

Відповідно до частини 8 статті 6 Закону України «Про захист персональних даних», Типового порядку обробки персональних даних, затвердженого наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 08.01.2014 року № 1/02-14 персональні дані *обробляються* у формі, що допускає ідентифікацію фізичної особи, якої вони стосуються, у строк не більше, ніж це необхідно відповідно до мети їх обробки. В будь-якому разі вони обробляються у формі, що допускає ідентифікацію фізичної особи, якої вони стосуються, не довше, ніж це передбачено законодавством у сфері архівної справи та діловодства.

Отже, після досягнення мети обробки моїх персональних даних їх подальше зберігання, обробка, передача чи інші дії є незаконними. Тому їх слід знищити відповідно до статті 15 Закону України «Про захист персональних даних» з усіх баз персональних даних, де зберігались, оброблялись, куди-передавались та обов'язково письмово повідомити мене про цю чи будь-яку іншу дію стосовно них.

Згідно з пунктом 2.16. Типового порядку обробки персональних даних **видалення та знищення персональних даних здійснюється у спосіб, що виключає подальшу можливість поновлення таких персональних даних.**

Крім того, володілець здійснює всі необхідні організаційні та технічні заходи для захисту персональних даних від неправомірного або випадкового доступу до них, знищення, перекручення, блокування, відтворення, розповсюдження персональних даних, а також інших неправомірних дій.

У рішенні Конституційного Суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 зазначено, що лише фізична особа, якої стосується конфіденційна інформація, відповідно до конституційного та законодавчого регулювання права особи на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації має право вільно, на власний розсуд визначати порядок ознайомлення з нею інших осіб, держави та органів місцевого самоврядування, а також право на збереження її у таємниці.

Відповідно до статті 27 Закону України «Про інформацію», статті 28 Закону України «Про захист персональних даних» та статті 182 Кримінального кодексу України за незаконні операції з персональними даними встановлена відповідальність.

_____ 201__ року